

טיב הקהילה

חקת
ז' תמוז תשפ"ד

המסגרת לפי אופק דרושלים

זמני הדלקת הנרות ומצו"ש

7:11	הרה"נ
8:29	מוצ"ש
9:04	ר"ת

סוף זמן קריאת שמע ותפילה

9:48	סו"ת א'	8:19	סו"ק ש"א
10:22	סו"ת ב'	9:11	סו"ק ש"ב

המניח לפי ששון קי"ז

נתיק מס':

737

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד'

בנשיאות מורנו ורבנו הרה"צ

רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

טיב הפרשה

מלהשיבם תחילה, לא יבואו על ידי זה התפארות כי בלבם פנימה הם יודעים שעדיין יש לך מה להשיב.

ב. גם אם יש צד שסירובו מלענות להם כבר תשמש עבורם כנצחון, אין זו סיבה לענותם, שמא יבואו לבסוף לידי שאלה שעליהם לא יהיה בידו מענה, ואז מלבד מה שיהיה זה נצחון עבורם עלולים הדברים לעורר בו ספיקות ובלבולים ומוטב אם כן שינחלו כבר הצלחתם שעה אחת קודם...

מסיבה זו לא גילה רש"י טעמו של רבי משה הדרשן רק אחר שסיים לפרש כל דיני הפרה כי זוהי השלמה להתשובה הקצרה הראויה להיאמר להנפשות הטועות: כשם שהתורה מלמדת מצוותיה מבלי לפרש חוקיה, כך עלינו לקיימן בפועל גם אם אינכם משיגים טעמיהן; ורק לאחר מכן גילה רש"י טעמו של רבי משה הדרשן, כדי להורות עוד על התשובה הראויה להיאמר להם: שאם באמת רצונכם ללמוד

'הדות' ואינכם מתכוונים לקנטר, פנו לכם אל רבי משה הדרשן, כלומר אל הצדיק שבדור הקרוי 'משה' - כי כל צדיק קרוי משה כדאייתא בזהר הקדוש (תיקונים דף קיד. תיקון סט) 'אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא' - והוא ברוחב ביתו ידרוש לפניכם עניני יהדות מבלי שינזק על ידי זה...

גם כלפי היצר אמורים הדברים גם הוא תובע לפעמים את האדם לדעת טעמי המצוות, וגם הוא שואף לאותה מטרה, לבוא עם האדם בדיון דברים ולהוכיחו לבסוף מטעמי המצוות עצמן שבמצבים מסויימים יכולים לעבור על המצוות ר"ל, ועל כן מחובתנו להתחמק מלהשיב לו, ומתוך קבלת עול מלכות שמים ישנן האדם לעצמו שהקב"ה אומר: 'גזירה גזרתי חוקה חקקתי אין לך רשות להרהר אחריה, וכך יצליח לדלג על הרשת שטמן לו היצר...

ומזה הטעם ישנם כמה וכמה מצוות שהינם בעיני האדם כחוקים בלא טעם כי התורה לא גילתה טעמן, וזאת אחר שכלפי שמיא גליא שאם יתפרש טעמן יהיה מענה בפי היצר שיכולים לעבור עליהן, ולא יהיה ביכולתו של האדם לעמוד נגדו... ומזה ילמד האדם גם על כלל המצוות, שזוהו דרכו של היצר, והדרך להציל ממוימתו הוא שלא לדבר עמו מאומה, כי אם לעשות את המצוות כפי ההבנה הקדומה שהייתה עם האדם עוד בטרם הופיע 'היצר הלאומי'...

ורק אחר שקיים המצוה כתיקונה, יכול לדון בטעמה, ורק אז אכן ישיג הטעם הנכון, וכפי שלימד אותנו רש"י שמתחילה אמורים 'גזירה גזרתי חוקה חקקתי' ומלמדים לאדם כל חוקי הפרה בלי טעם, ורק לאחר מכן מגלים לו טעמה מיסודו של רבי משה הדרשן. ומורים לו בכך שאם היצר מנסה להתווכח עמו אם לקיים את המצוה אם לאו, לא יעיין בטעמה של המצוה כל עוד שלא קיימה בפועל, כי רק אז אכן יזכה לטעם אמיתי שאינה מעורה בנגיעות ופניות.

וכעין זה איתא בספר הקדוש 'שפת אמת', שלאחר שהאדם עושה מצוה באמונה שלימה, מבלי להרהר אחריה, זוכה ומתגלה לו טעם הדבר.

זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו אליהם פרה אדומה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה על: (יט, ב)

ופירש"י: לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, לפיכך כתב בה חקת גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה: ...

ודע מה שרשיב לאפיקורס

רש"י בפירושו מעורר פליאה עצומה, הדנה התיאור היוצא מתחילת דבריו הוא שמצות 'פרה אדומה' היא אכן חוק בלי טעם, ולכן ראו האומות והיצר לנכון לתבוע טעמה, בידעם שאין בפינו מענה, ותהיה בטענתם פתרון פה להתלוצץ מהתורה כולה. ובעקבות כך ידעו על התחנותה ובלית ברירה מוטל עלינו להשיב להם 'בדוחק' שהמצוות הם 'חוקים' ושאינו לנו חלק בגסתרות. כלומר, אין לנו תשובה די מספקת כדי להתנגן מטענתם ולא נשאר לנו כי אם להתחמק בתשובה שכמעט ואין בה תועלת. וכפי שמבין כל בר דעת שאין זו תשובה מספקת להניא את האומות ואת היצר ממיימתם להטיל דופי בתורה.

אולם לאחר שביאר כל המקראות ופירטי הדינים השייכים למצוות הפרה, הוא מביא טעם נחמד למצוה זו מיסודו של רבי משה הדרשן (פסוק כב) שמבארו בדרך משל, לבן שפחה שטינף פלטרוין של מלך, עיי"ש. ונשאלת השאלה, אם אכן יש טעם נכון לשאלתם מה ענין כל הדוחק הזה? למה לא נשתוק אותם בתשובה ניצחת שאכן גם למצוה זו יש טעם?

ובדרך המוסר יש ליישב שלימה תורה דרך ארץ למי שעדיין אין דעתו רחבה ואין ביכולתו להשיב לכלל כאילוהו, האך מוטל עליו להתמודד עם פורקי עול ושונאי התורה הנטפלים אליו ושואלים כל מיני שאלות על היהדות, כי בכונן דא מוטל עליו לדעת, שבדרך כלל אין אלו משתוקקים 'להבין ולהשכיל'... וכל מטרתם הוא להביאו לידי מבוכה כדי שיהיה בידם פתרון פה להתפאר בהזיקנות שבהם ויאמרו כי צודקים הם בהשקפתם שעל האדם להיות חפשי מן המצוות ר"ל. ולשם ראייה לדבריהם יספרו שגם שאלו לאחד מן האדוקים במצוות מה טעם יש בהליכותיהם השונות, והלה לא ידע להשיב, וזהו סימן שהכל הבל עפ"ל.

ולכן גם אם במקרה יש בידו מענה על מה שאזינו שומעין, אם אינו מלומד לקרב רחוקים אין לו להשיבם דבר, רק יפטור אותם בקצרות, שבאמונה אנו עושים כל מה שאמרה תורה ומה שקיבלנו במסורת מאבותינו, ולא ירע לבבו על כך שיהיה זה סיבה להתפארותם כנוכח, וזאת משני טעמים א. כי על פי רוב כשרוצים לפתוח דו שיח עם בני אדם הם פותחים בשאלות שיש לכל אחד מענה להן, וזהו תחבולה בידם לפתוח ולהוכיחו ש'דעתו רחבה' והינו מוכשר להשיב להם ולנצחם, בידעם שעל ידי זה יתעורר בו חשק להאריך עמם בשיחה כדי להחזירם למטוב 'ברוב ביתא'... ואם כן כשימנע

טיב המערכת

את זהב בסופה

מדרך העולם שכאשר ישנם חילוקי דעות בין שני אנשים אוז חילוקי הדעות שלהם משפיעות גם על היחסים ביניהם עד שלפעמים הדבר גורם לפירוד ביניהם וגם אם מתחילה היו אוהבים זה את זה, חילוקי הדעות שנוצרו ביניהם גרמו לפירוד, ושוב אינם יכולים להיות איש במחיצת רעהו, אבל דרך התורה אינה כן, מלבד מה שזכרנו הקדושה מלמדת אותנו להתייחס מדרך המחלוקת כמו שראינו בפרשה הקודמת פרשת קורת התורה מלמדת אותנו דרך חיים כיצד צריכים להתנהג גם אם ישנם חילוקי דעות.

שינוי באבות 'כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים, ושאינה לשם שמים אין סופה להתקיים איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים זו מחלוקת הלל ושמאי, ושאינה לשם שמים זו מחלוקת קרח וכל עדותו, אז התנא מלמד אותנו שיש דבר כזה מחלוקת שהיא לשם שמים אבל עלינו לדעת כיצד צריכים להתנהג במחלוקת לשם שמים.

הגמרא דורשת על הפסוק 'אשרי הגבר אשר מלא את אשפתו מהם לא יבושו כי ידברו את אויבים בשער', 'מאי את אויבים בשער?' אמר רבי חייה בר אבא אפילו האב ובגן הרב ותלמידו, שעוסקין בתורה בשער אחד נעשים אויבים זה את זה, ואינם זזים משם עד שנעשים אוהבים זה את זה, שנאמר 'את זהב בסופה', אל תקרי בסופה אלא בסופה, ורש"י הק מפרש שם 'נעשו אויבים' - מתוך שמקשים זה לזה ואין זה מקבל דברי זה. אז נכון, יש חילוקי דעות, ואין זה מקבל דברי זה, והרבה פעמים בלטה היכוח נוצרת מתחות בין המתווכחים, אבל עלינו לזכור את דברי הגמרא 'זאינם זזים משם עד שנעשים אוהבים זה את זה', ואם את זה הגמרא אומרת על ויכוח בלימוד התורה, ששם מותר לנו לחלוק אחד על השני, ובכל זאת חייבים בסוף היכוח לחזור ולהיות אוהבים זה לזה, על אחת כמה וכמה כשלא מדובר בוויכוח תורני, וישנם חילוקי דעות, כי כשם שאין פרצופיהם שווים כך אין דעותיהם שוות, אבל נזכור תמיד את הכלל של הגמרא 'אינם זזים משם עד שנעשים אוהבים זה את זה'! (ע"פ טיב התורה-חוקת)

ניתן לשמוע את שיחותיו של מורנו ורבנו שליט"א • במספר מיוחד וישיב באידיש: 073-2951321 • בלשון הקודש: 073-2951320

טיב הודעות

עדכוני שיחות: 0534-100024

הכון לקראת אלוקיך ישראל

א. טכסים מלך בשד דום, כשספירין בשבוו אין עומדין לפניו באימה וביראה ובהכנעה כל כך כמו כשעומדין לפניו לבקש ממנו צרכיו, וכן הוא טכסיסו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא כי מלכותא דרקי ענין מלכותא דארעא. לפיכך צריך האדם לעמוד בתפילה שהוא בקשת צרכיו ממנו יתברך באימה וביראה ובהכנעה, יותר ממה שהוא עומד בשעת קריאת שמע שהוא אינו אלא סיפור שבוו של הקדוש ברוך הוא ותפילה היא בקשת צרכיו, ולפיכך צריך האדם להכין בגדיו בתפילה ללבוש בגדים יותר מבקריאת שמע, ועל זה נאמר [עמ"ס ד, יג] הכון לקראת אלוקיך ישראל, כלומר הכן עצמך בבגדים נאים [ולבש].

ב. אפילו היתה תלית תורה על מתניו לכסותו ממתניו ולמטה, אסור להתפלל עד שייכסה את ליבו, והוא ענין של גוף, לפי שהוא צריך הוא לראות את עצמו כאלו עומד לפני המלך ומדבר באימה [פי"א ופי"ב סק"א ב].

ג. ואם לא כיסה את ליבו, או שנאנס ואין לו במה להתכסות, הואיל וכיסה את ערותו והתפלל, יצא ואפילו אם היה ערום ממתניו ולמעלה יצא [פי"א ופי"ב סק"א].

ד. ונראה דרך במי שנאנס מתדיר לו לקרוא קריאת שמע אם הוא ערום ממתניו ולמעלה, אבל בלא"ה לא [בה"ל דה"א יא].

ה. והרמב"ם מסיים דין זה, ולכתחילה לא יעשה, ונדחקו בביאורו, ונ"ל שהשיעור בזה שמי שנאנס ואין לו במה להתכסות, דלכתחילה מוטב שלא יתפלל כלל [בה"ל דה"א יא].

ו. צריך לאזור אזור בשעת התפילה ואפילו אם יש לו אבנט, [הל' אבנט של סנסים המספיק בין לבין לעונה] ונמצא שאין לבו רואה את הערות, מ"מ צריך לאזור גם אזור משום הכון לקראת אלוקיך [פי"ב ופי"ב סק"א].

ז. ובידיעבד אם התפלל בלא אזור יצא וי"א עוד, דדוקא מי שרגיל כל היום בחגורה צריך לאזור, אזור, אבל מי שהולך כל היום בלא חגורה, גם בשעת התפילה אינו צריך לחגור.

וזמירו מדת חסידות לאזור אזור אף בכב"ג [פי"ב סק"ד].

ח. שאר ברכות מותר לברך כן בלא חגורה, מאחר שיש לו מנכנסים ואין לבו רואה את הערות, וה"ה אם בגדיו מונחים דבוקים ממש על הבטן ומפסיקים בין ליבו לערות, ג"כ מותר לברך כן [פי"ב ופי"ב סק"ח].

ט. מכל מקום אם חוגר עצמו לאיזה מצוה או הכנה למצוה, אף שאינו מחוייב בזה, הוי הדור וחסידות [שמ"י דה"א ס"א אות ז].

י. וה"ה שאין צריך אזור לקריאת שמע, דלא שייך הכון לקראת אלוקיך כ"א כשעומד לפני המלך [פי"ב סק"ז].

יא. לא יעמוד באפגודתו [טאסק"ה בלעז] והוא איזור חלול משמימין בו מעות, ואינו דרך כבוד לעמוד כן לפני הש"י [פי"ב ופי"ב סק"א].

יב. והרמב"ם שם פירש בפירוש המשניות באפגודתו היינו בגד שילבש האדם על בשרו להזיע בו ולא יטנף בגדיו החמודות בזיעה, ואין מנהג אדם לצאת בו ללבו עד שילבש עליו בגד אחר, ותדרייהו הלכתא ונינהו [מה"א אות כ"א].

יג. אין ראוי לאדם בריא להתפלל כשמלבושו העליון תלוי על כתפיו, שהרי בשעה שמדבר עם אנשים חשובים אינו עומד כן [וה"ה דבה"ל אות כ"ג].

יד. וכן אין נכון להתפלל בקאפטין [חלקו בית] ובגד התחתון, או בשלאף דאק [חלקו שניה] [פי"ב סק"א].

טו. אמנם מי שחולה עד כדי ששוכב במטה,

טיב הבנין חוקת התורה

כל התורה כולה הוא בבחינת חוק שאסור להרדר אחריה

עול על התורה, כך צוה בפרה אדומה, אשר לא עלה עליה עול.

וכמו שכדי להבין את התורה צריכים לקבלה מפי צדיק וכוה"ל, כמו שנאמר (מלאכי ב, ז) כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו, כך נאמר בפרה אדומה, ונתתם אותה אל אלעזר הכהן. וכמו שהיוון האמיתי בתורה, הוא להיות האדם יחיד ומתבודד, כן ציוה בפרה והוציא אותה אל מחוץ למחנה.

וכמו שצריך למעין בתורה ה', שלא ישיג ויבין רק החלק החיצוני, אלא גם חלק הפנימי והנסתר אשר בה כן ציוה בפרה שישחט אותה, ויציא את דמה אשר בפנימיותה. וכמו שבעיון התורה ראוי שלא יודה אדם דבר שלא חלכה ושלא כתורה, כן ציוה בפרה שיהא את דמה אל נוכח פני אלו מועד - נוכח ארון העדות ששם התורה.

וכמו שהרב המלמד תורה, וכן התלמיד הלומד לפניו והמשתמש לפניהם צריך שיהיו בעלי מדות טובות ונקיים כן ציוה בפרה שהכהן שיעשה אותה והשורף אותה, כולם יכבסו בגדיהם שהוא דומה לתקון המדות, וירחשו את בשרם במים, ואחר יבואו אל המתנה הקדושה.

וכמו שהתורה מטרתה את הטמאים והיא באמת מים חיים כן ציוה בפרה שיתנו באפורה מים חיים, ויטורו הטמאים. וכמו שלגבי התורה ראוי שיהיו החכמים בדבריהם שלא ישגו, כי שגת תלמוד עולה זדון, כן ציוה בפרה שהנוגע בה ובאפורה יטמא ויצטרך לטבילה וכבוס בגדים.

הרי התבאר מכל זה, שענין הפרה אדומה הוא עצמו חוקת התורה, ולכן אסור הקב"ה כשרצה לצוות על המצוה הזאת, 'זאת חקת התורה, רצה לומר, כשתלמדו מצוות הפרה ועניניה, תדעו שהיא דוגמת התורה, וכל הפרטים אין צריכים להתנהג בעת הלימוד.

על ידי התורה זכו ישראל לקדושה יתירה ולכן רק אצל ישראל שייך הענין של טומאת מת

והוא החיים הק' כתב לבאר בדרך אחר, למה נאמר זאת חוקת התורה, ולא נאמר זאת חוקת הפרה. על פי מה שאמרנו חז"ל (גיר' סא): שאין הגוי נעשה טמא מת, והנה ההבדל שבו הורמו עם בני ישראל הוא משאר הגוים שהם נעשים טמאים מת ולא הגוים הוא באמצעות קבלת התורה, וחולת זה הנה ככל הגוים בית ישראל. ולכן אסור זאת חקת התורה, פירוש, חקה זו של הטומאה ותנאי טהרתה, גרם הכל על ידי קבלת התורה, כי על ידי שקבלו ישראל את התורה, נעשו בני ישראל דבר שהורחגים השפלים תאביים להידבק בהם מפני שהם חטיבה של קדושה עליונה בחייהם וגם במותם.

ולכן דוקא כשאדם מישראל מת, מפני היותו מלא קדושה המתוקה והעריבת לכן בצאת הנפש ונתרוקן הגוף, יתקבצו הקליפות לאין כך שהם כוחות הטומאה התאביים תמיד להדבק בקדושה. מה שאין כן הגוים אשר לא מורעו ישראל המה להיות שהם מושללים מהקדושה, אין כל כך התקבצות הטומאה אצלם במותם, ולכן אינם מטמאים כלל.

יעזור השי"ת שנוכח להחזיק באמונה יתירה, בהשי"ת בתורתו ובמצוותיו, ולא להרדר אחריהם, ולהיזהר בהתנהגות שביין אדם לחבירו, מתוך אמונה שנמצא בכל אחד מישראל חלק אלקי שמעל, ועל ידי זה נוכח לטורה שלימה ולדביקות בהשי"ת ולהרבות שלום בין אדם לחבירו, ועל ידי זה נוכח לכל ברכות, שהרי לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום.

בריש פרשתן נאמר (יט, ב) זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדומה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה עול. ויש להבין למה נאמר זאת חוקת התורה, הו"ל זאת חוקת הפרה, או זאת חוקת הטהרה.

ואפשר לבאר על פי מה שפירש"י, זאת חקת התורה - לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל לומר, מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, לפיכך כתב בה חוקת, גידה היא מלפני, ואין לך רשות להרדר אחריה. והנה ענין זה שאין לנו רשות להרדר, זהו באמת חוקת כל התורה, ולא רק חוקת הפרה והטהרה, ולכן נאמר בדוקא זאת חוקת 'התורה', כדי ללמדנו שזהו כלל תמידי בכל התורה כולה, שהכל בגדר חוק, ואין לנו רשות להרדר אחריה.

אסור להרדר אחר מעשיו של הקב"ה

ולא רק התורה לבדה היא חוק שאין לנו רשות להרדר אחריה, רק כמו שאמרנו בזה"ל (ח"ג עג), קודשא בריך הוא אורייתא וישראל חד ניהו, והיינו שבכל החוט המשולש של קו"ה אורייתא וישראל, אסור לנו להרדר אחריהם. ראשית הכל אסור לנו להרדר אחר מעשיו של הקב"ה, רק יש לנו לקבל באהבה ובתמימות ובשמחה כל מה שהשי"ת מביא עלינו, וכמו שזכרנו אנקלוס, זאת חוקת התורה - דא גזירת אורייתא לרמו שגם הגזירות רעות רח"ל הבאות עלינו, יש לנו לקבלם כחוק, מבלי להרדר אחרי הקב"ה, רק להאמין שהכל לטובתנו.

מה דעלך סני לחברך לא תעביד

וכמו כן אסור להרדר אחר משפטי וחוקי התורה. וביותר מק, אפילו על כלל ישראל אסור להרדר ולעשות חשבונות למה פלוגי מתנהג כך וכך, וכמו שאמרנו חז"ל (שבת לא), מה דעלך סני לחברך לא תעביד, ובדאי כל אדם רוצה ששום איש לא ירדר אחריו ואחר מעשיו, רק דיון אותו לכך זכות על הכל, ואם כן גם אנתו יש לנו להתנהג כך כלפי כל ישראל, מה דעלך סני לחברך לא תעביד, כמו ששנאו עלינו אם ירדרו אחר מעשיו, כך יש לנו להיזהר לא להרדר אחר אחרים, רק לדון את כולם לכף זכות.

ובענין זה מתאחד יחד החוט המשולש של קו"ה ואורייתא וישראל, שהרי אמרו שם בגמרא מה דעלך סני לחברך לא תעביד - זו היא כל התורה כולה. וכמו כן לפי פירוש אחר ברש"י שם מה שאמרנו דעלך סני לחברך לא תעביד, הכוונה בזה על הקב"ה הנקרא דיעך, כמו שנאמר (משלי כ, י) ריעך וריע אביך אל תעווב.

ובאמת הוא עוד יותר מזה, דהנה כל אחד מישראל יש לו צלם אלקים, ויש בקרבנו נשמה קדושה שהיא חלק אלקי ממעל ממש, ונמצא דכשפוגעים באחד מישראל זה כביכול גם פוגעה בקו"ה ממש, כי קו"ה וישראל חד ניהו ממש. ולכן יש לזכור תמיד שלגבי כל החוט המשולש, של קו"ה ואורייתא וישראל, אין לנו רשות להרדר אחריהם.

פרטי מצוות פרה משמש כדוגמא לכל פרטי עניני לימוד התורה

והאברבנאל מבאר בדרך נפלא למה נאמר זאת חוקת התורה, כי כל המצוות שיש בפרה אדומה, ורומות על ענין התורה. דהנה כמו שזכרנו ה' תמימה מבלי מום, כך ציוה שיהיה הפרה אדומה תמימה אשר אין בה מום. וכמו שאדם אוכל פירות תרתי בעוה"ז והקין קיימת לו לעוה"ב, כך הקרבן הזה היה כפרה, שהוא הפרי הטוב שמקבלים בעוה"ז, וכמו שמי שמקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול דרך ארץ, כי לא יעלה

לרגל יומא ההילולא רבא של הגה"ק רבי צבי הירש בן הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב ז"ע שר בית הווהל, שחל בשבוע הבעל"ט (יום ד' י"א תמוז) - נבואה נא בשערי ארמון להתדבק מעט בשולי גלימת תורתו וקדושתו, המשמחת לב ועינים מאירה. - מתוך מה שזכינו לקבל לקח במקחו של צדיק מפי מורנו ורבינו הרה"צ שליט"א בספריו הרבים ובישיחות קדשו.

ויהא רעווא שיזעילו אלו הסיפורי קודש להחדיד קדושה ויראת שמים בלב ובמות, לכל הפחות בניגוה בפעלו של צדיק אשר האיר לארץ ולדרים עליה, ולהתברך בכך מברכות קדשו לטובה ולברכה - אמן.

- > * < -

כתב הרה"ק סמונקאטש זצוק"ל בספרו "דברי תורה" (מהדורא תמינא אות כת) וז"ל: "שמעתי מאדמו"ר הה"ק וכו' מוה"ר יחזקא שרגא ז"ע משינאווע שאמר כי מי שהוא בחוץ לארץ שאי אפשר לו להיות בל"ג בעומר במדון, על כל פנים יהיה בוידיטשוב ב"א תמוז ביומא ההילולא על ציון של הה"ק וכו' בעל עטרת צבי ז"ע, וירגיש טעם מעין זה עד כאן דבריו הקדושים. וידוע כי מאמרי צדיקי אמת כאלו, כל דבריהם נחלי אש (אבות ב, י) והמבין יבין טובא גניז בגויה".

ולכא מידי דלא רמיזא באורייתא (תענית ט, ג) ויש לומר על הכתוב (תהלים לד, ד) 'גְדֹלוּ לֵה אֱתֵי וְנִרְמָמָה שְׁמוֹ יְהוָה, כי גדלו לה' [ראשי תיבות ל"ג בעומר] את"י [ראשי תיבות י"א תמוז] ונרוממה שמו יחדיו [שיבוא מזה התרוממות וקידוש ה'] והמבין יבין, ע"כ העתקת לשונו הטהור.

[ועיין שם עוד באות ל"ה, ובמהדורא השיעא אות צ"ג, ובגיליון ט"ב הקהילה מדור זה לעיל פרשת ויחי].

- > * < -

בשכונת ויליאמסבורג שבעיר ניו יורק רבת, התגורר אחד מגדולי הפוסקים בדור אחרון ה"ה הגה"צ רבי פישל הערשקוויטש זצ"ל הוא זכה עוד לקבל סימכה מרבו הגה"ק בעל "חקל יצחק" זצוק"ל ה"ד מספינקא בטרם עלה בשוואה על מזבח עקידתו עקה"ש.

כתלמיד נאמן הדובק לדבו החקל יצחק היה מהלך כל ימיו לאור תורתם וקדושתם של רבותינו הקדושים לבית זידיטשוב ז"ע שכנודע היו החקל יצחק ואביו מרן בעל 'אמרי יוסף' הוגים תמיד בתורתו של מרן בעל ההילולא העטרת צבי מזידיטשוב, וחוסים בצל תורתו וקדושתו בנגלה ובנסתר.

מנהג נאה היה לו להגה"צ רבי פישל זצ"ל, שבכל בוקר היה פותח את יומו התיכף אחר קומו משנתו באמירת כל ספר התהלים מרישא ועד גמירא שכנראה קיבל זאת מרבותיו הצדיקים לבית ספינקא - זידיטשוב נשמתם עדין.

על דרך שרמוז בספרים הקדושים בתפילות ובקשתו של נעים זמירות ישראל בספר תהלים (סט, ז): "אל יבשו בי קיפך ד' אלקים צבאות אל יקלמו בי מבקשיך אלקי ישראל". - שעל כך ביקש דוד המלך ע"ה שלא יבושו בו ולא יכלמו בו כל המבקשים עמיים באותו ענין, שמתחילה ביקש: "אל ונרמו כאן ככפל לשון הכתוב פעמים באותו ענין, שמתחילה ביקש: "אל יבשו בי קיפך ד' אלקים צבאות" - הם אלו המתפללים בכל לב בספר התהלים ומקווים ומיחלים בתפילתם השלמה לפני השי"ת שלא ייבושו במשענם וייענו הפילותיהם. - אך שוב הוסיף לבקש שנית: "אל יקלמו בי מבקשיך אלקי ישראל, שאף פשוטי העם האומרים תהלים בדרך בקשה בעלמא [הנקרא בל"א: "תהלים זאנער"] גם הם לא יכלמו בבקשותיהם בספר התהלים. וכאשר נודעת הסגולה לביטול הדינים באמירת כל ספר תהלים כמו שרמוז דורשי רשומות בפסוקי תהלים (קג, ב): "מי ימלא גבורות ה', ישמיע כל תהלתו". כיצד ממללים [מלשון 'מולל מלילות] ומפרים את הגבורות והדינים - על ידי 'שמיע כל תהלתו, באמירת כל ספר התהלים והדברים עתיקין, וראה מ"ש בזה בספה"ק "אמרי פנחס" (שער ג אות קנב) עיין שם היטב].

בהזדמנות אחת הביאו לפני הגאון ר' פישל הג"ל את ספרו הטהור של הרה"ק רבי יהודה צבי מראזאל זצוק"ל חתנו של מרן בעל ההילולא העטרת צבי מזידיטשוב ז"ע [בעל 'דעת קדושים' ועמוד העבודה] והראו לפניו באותו ספר דבר חידוש שכתב הצדיק בתוך דברי קדשו בלשונו: "שמעתי ממ"ח [ממורי חמי, העטרת צבי] דאיתא במדרש שבשעה ששני יהודים שותים יחדיו 'משקה', ומתוך אותה אהבה שנעשה בנייהם כמ"ש רז"ל (סנהדרין קג) 'גדולה לגימה שמקרבת, מאחלים זה לזה באהבה ברכת

לחיים, הקב"ה מוחל לעונותיהם ע"כ.

ועל כך שאלו את הגאון, היכן נמצא מדרש זה?

הרכין הגאון ר' פישל זצ"ל את ראשו, ושקע בהרהורי קדשו לזמן מה כשנפשו נסערה מפחד הצדיקים קדושי עליון מזידיטשוב וענפיהם שהיה חרד תמיד מאוד לדבריהם ולאחר שהיפש בגאונותו העצומה ברחבי המדרשים הידועים ולא מצא פתח את פיו בתכמה ואמר בלהב אש קודש:

הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב בעל "עטרת צבי" ז"ע

ראשית תלא ידוע כמה הרבה מדרשים היו בישראל ובצוק העיתים נשתכחו ונאבדו במשך הדורות. אך בנוסף תדעו נאמנה שכשם שהתנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי ז"ע היה בכוחו לחבר מדרשים כן גם רבינו העטרת צבי ז"ע היה יכול לחבר מדרשים ומי יבוא בסוד קדושים. [ראה לעיל בפתח מדור זה, מספה"ק "דברי תורה" דר"ק].

- > * < -

כענין טיב המעשה הידוע, ששנה אחת שכח הרבי העטרת צבי בעל ההילולא לציון את היארצייט של אימו הרבנית הצדקנית ע"ה מחמת דבקותו המופלאה במסותי מכתב עוז תביון, ספון וטמון בעסקי תורתו יומם ולילה. וכך נמצא שכבר עבר וחלף לו כל יום היארצייט בלא קדיש ובלא לימוד משניות לעילוי נשמתה, ובלא כל שאר מנהגי היארצייט.

ויהי בלילה, כאשר עלה הצדיק על יצועו, והנה מופיעה אליו אימו הצדקת בחלום, באומרה אליו: הערשלע, מיין טיינער קינד! - מילא על הקדיש והמשניות ששכחת לומר עבורי ביארצייט שלי אינני מצטערת כל כך, כי מצאתי ב"ה את מקום מנוחתי הטובה בנן עדין. אבל מה שכן נחסר לי ביארצייט הוא 'המשקה והמוזנות' שנתנים 'תיקון' בבית הכנסת לאחר התפילה לעילוי הנשמה - זה התיקון חסר לי למעלה ולפיכך אבקשך בני להשלים עבורי 'תיקון' זה.

למחרת לאחר תפילת שחרית, כשערך הרבי הקדוש 'לחיים טיש' לרגל היארצייט של אימו עליה השלום שחל אתמול, ונתן לפני הקהל 'תיקון' משקה ומוזנות לעילוי נשמתה. הוא סיפר לפני התלמידים דברים כהווייתן והסביר להם פשר הדבר, כי קירוב הלבבות והאהבה והאחדות שנעשה בין ישראל מכוז אותו 'משקה' שנתנם לעילוי הנשמה, עולה לנחת רוח עצומה עד מאוד לנשמה. - ועל אף היותה נשמה גבוהה ביותר, צדקת תמימה שבעצמה העידה שלא נחסר לה כל כך התפילות והקדיש והמשניות, גם שונאמים על ידי בנה הצדיק קדוש עליון ומשפיעים עד מאוד לעילא ולתתא אף על פי כן 'תיקון' שתית הי"ש שלאחר התפילה יותר נחסר לה ביום ההילולא.

ללמדך עד היכן מגיעים העניינים שבין אדם לחבירו, שסוגלתם והשפעתם עצומה עד אין חקר. וכשם שהקב"ה מכפר לעונותיהם של ישראל בעת ששותים 'לחיים כ"ל' בשם המדרש, מחמת גודל הנחת רוח שנעשה למעלה להשי"ת באהבת ישראל וקירוב הלבבות. כן נעשה בזה נייחא עצום גם לאותה הנשמה שנתנם המשקה בעבורה. ואין לך דבר גדול יותר מקירוב לבבות ישראל יחדיו, כששורה בנייהם אהבה ואהוה שלום ורעות.

- > * < -

בשכונת 'שערי חסד' המעטירה שבירושלם קרית דשופריא התגורר אחד מגדולי צדיקי הדור, ה"ה מרן הגה"ק רבי דוב בעריש ווינפלד זצוק"ל בעל 'דובב מישרים', גאב"ד וראש ישיבת 'משעבין', הנקרא בפי כל 'הרב משעבין' [דער טשעבינער רב].

שכונת 'שערי חסד' היתה אחת השכונות הגדולות שמהוץ לחומה התגוררו בה גאונים גדולים וצדיקים וגדולי הדור שימשו בה ברבנות השכונה המפוארה.

ברם בהשפעת אותה תקופה קשה בדור שלאחר השוואה נמצאו צעירים רבים בישראל שלדאבון לב התרחקו מן היהדות ועזבו מקור חיים נאמנים לחצוב להם בורות נשברים בין ההילונים פורקי העול, רחמנא ליצלן.

אחד מאותם צעירים שהתגורר בשכונת 'שערי חסד', נין ונכד לגזע אראלים ותרשישים הצדיקים הקדושים לבית זידיטשוב ובראשם מרן העטרת צבי בעל ההילולא, התחבר לדאבון לב עם אותם תנועות של הצעירים המקולקלים ותחת השפעתם הארסית עזב את התורה ואת המצוה ה' ירחם. ההורים המסורים כמו המתכנסים השונים ניסו לדבר על ליבו אך ללא הועיל, תנער מותקשץ להחזיק בדרכו הקלקלת.

פעם הזדמנה לו לאותו צעיר עסקה מעולה, שרצה לקבל עבורה 'ברכה טובה' מפי צדיק הצלחתו בה, הוא עלה אפוא אל ביתו נאוה קודש של הטשינבינער רב שבשכונה, וביקש לברכו בהצלחה.

הרב מצידו נענה בשמחה לבקשתו, ורצה גם לנצל את ההזדמנות כדי לדבר אליו בתכמה ולקרבו בתשובה. הוא הכיר

היטב את טיב אותו בחור וידע והבין שלא יאות

סיפורי השגחה פריטים שנשלחו לזערכת ע"י הקוראים

"עם הספר"

"אבא, האם מותר לתכנן משבת ליום חול? שמעתי קבוצה של אנשים המתכננים תכניות למוצאי שבת, בתוכם גם אבא של חבר שלי!!!"

בעקבות השאלה פתחתי בשולחן השבת ספרי הלכה בנושא תכנון תכניות משבת ליום חול מה שכתוב שלא יהיה דיבורך בשבת כדיבורך בחול, והרחבתי להם את היריעה על העניין והסברתי להם שצריכים ללמוד הלכה בפנים ולא לסמוך על אנשים שאינם מודעים.

הוספתי שמתוך ניסיון אישי, כל המתכנן דברים בשבת עבור יום חול, לא מצליח לו. איני מדבר עלי באופן אישי, שהרי איני מדבר חלילה דברי חול בשבת, אלא אפילו אנשים אחרים בוגרים המתכננים בשבת, אינם רואים סימן ברכה לעולם.

בני שהקשיב לשיחה של המבוגרים שתכננו בשבת ליום חול אמר שחלק מהתוכניות הוא שמע, ועתה הוא אכן יעקוב אחר הדברים אם יצאו לפועל ואם לאו...בשלב זה של השיחה התערבה ביתי הקטנה, אמרה לו שאין לו שום צורך לבדוק כי פתאום היא נזכרה במקרה שארע לפני כשנה.

היינו כל המשפחה בחופשה בתכנון לעזוב את המתחם ביום ראשון. "בשבת בצהריים (כך מספרת ביתי), טיילנו ביחד כאשר לפתע הן התחילו לדבר על תוכניות אפשריות לאטרקציה מאוד ליום ראשון בדרך הביתה. מכיוון שידעתי שאסור לעשות בשבת תכניות ליום חול, לא השתתפתי בשיחה. כאשר שאלו אותי מדוע איני משתתפת בשיחה, השבתי להן שאסור לתכנן משבת ליום חול. הן צחקו עלי וטענו שמותר ואין צורך להגזים. ועכשיו אני שמה לב שביום ראשון רק המשפחה שלנו נסעה לאטרקציה, והבנות דודות אף אחת מהן לא הגיעה כי המשפחות שלהן כל אחת לחוד מיהרו הביתה!!!"

בעל המעשה: ש.ל.ש.

המענין לדכות את הרבים בספורי של השגחה פריטים פוזנן לשלוח אל ר' שפחה ספואלס טקסט: 15326517922 o.y.wines@gmail.com

לקבל ממנו דברי מוסר ותוכחה, לאחר שכבר ניסו מוכנים מומחים ולא עלתה בידם בהיותו תפוס ואזוק בדיעה הטמאות של בעלי העבירה. לפיכך התחכם הרב לבקש ממנו בקשה אחת בלבד, וכה אמר אליו: בודאי אשמח להעניק לך את ברכתך בקשתך, אבל הלא הנך בחור 'בר דעת' ובודאי תבין שבשביל חלות הברכה צריך להכין 'כלי מוכשר לקבלת הברכה, ובהעדר הכלים המוכנים מצד האדם אין לברכה על מה לחלו. כמו שלמדו זאת הפוסקים [ע"י טו"ז א"ח ריש סי' תע"ע] מאשת עובדיה (מלכים ב ד, ג), שמתחילה שאלה אלישע הנביא מה יש לה מן המוכן בבית דבר שתוכל הברכה לחלו בו, ורק אחר שהביאה היא מצידה באתערותא דלתתא 'אסוף שמן' אחד, ביקש הנביא ממנה להרבות בכלים כדי להריק את ברכתו מלעילא בשפע אותו שמן, ולאחר שלא נמצא עוד שום כלי נעמד השמן ונעצר. אשר על כן המשיך הרב, כדי שתחול בך הברכה, אבקשך להקפיד על מנהג אחד בלבד שהיה נהוג בבית אבותיך הצדיקים בשושילתא דדהבא של בית זידיטשוב שכן בהיותך נצר ונכד לגזע קדוש ונכבד זה עליך לקבל על עצמך לשמור מנהג אחד לכל הפחות ממסורת בית זידיטשוב.

מתחילה נסוג הבחור, הרי הוא עוב כבר את התורה והמצוות ומה לו עתה שוב להחזיק במנהגים שונים? הוא התמיה את פניו בועף כאומר הנה שוב 'רודפים' אחרי בתוכחות... אך הרב הרגיעו תיכף, ואמר: אבחר עבורך מנהג קל מאוד... איזה מנהג? – תהה הבחור.

הסביר לו הרב בניחותא, שבידיטשוב היה המנהג שלא לומר 'תחנון' בכל יומא דפגרא כגון בימי ההילולא של הצדיקים, וביום ערב שבת קודש מחמת קדושת השבת, וכל כיוצא בזה, [עיין בסה"ק 'דברי תורה' להגה"ק ממנוקאטש זצוק"ל (מהורא תליתא אות פג) וד"ק]. – אבקשך אם כן, סיים הרב, שתקבל על עצמך להקפיד לכל הפחות על שמירת גדר זה, שלא לומר תחנון בימים הללו! זה הכל! – שמח הבחור, זהו הרי מנהג קל מאוד ונוח לקיים... מקבל אני אכן על עצמי כזידיטשבער אייניקל להקפיד מהיום שלא לומר תחנון בכל יומא דפגרא של הזידיטשבער!

הרב שמח עימו על כך, והעניק לו את ברכת הצלחתו משלם. אולם כשרצה הבחור דגן לקיים את קבלתו שהבטיח הלה למעשה, כדי שתחזיק אצלו ברכתו של הרב, מצא את עצמו בקושי מסוים... כיצד אשמור על מנהג בית אבותי, הרדה הבחור, הלא בין כך אינני מתפלל כלל וקל וחומר שאיני אומר 'תחנון' אף פעם בכל יומא השבוע... ואם כן הרי זה ימצא מנוחך מאוד כשאקפיד שלא לומר תחנון ביום השישי ובשאר יומא דפגרא... אין כאן שום קיום מנהג אבות, ושום 'שמירת גדרים'! הלא אף פעם אינני אומר תחנון, ובמה שונה אצלי ערב שבת משאר יומא השבוע?

לפיכך החליט הבחור, שכדי לקיים את קבלתו מוכרח הוא להתחיל להתפלל שחרית בכל יומא השבוע, כדי שכן יאמר בהם תחנון, ובכך יוכל לקיים את המנהג הקדוש של יום השישי ושאר יומי דפגרא שלא לומר בהם תחנון... ומתחלטה למעשה החל הבחור הצעיר להתפלל את תפילותיו בכל יום. וממילא מכיון שכבר התחיל להתקרב אל הקדושה ניצת בו הניצוץ הקדוש הנוטע בו מבית אבותיו הן, עד שבסופו של דבר חזר בתשובה שלמה. – וכל זאת בזכות גאונותו המופלאה של האי גאון וצדיק, שהמציא לו 'כספים' מופלאים זה וזכותו 'שמירת הגדרים' שקיבל על עצמו, שבכך זכה לשוב מדרכו הרעה, לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה.

אותנו לפניו, ועתה ראה אכן שאין בזה שום בית מיוחש, 'כי מן הבאר הריא ישקו העדרים' (בראשית כג, ב).

באותו מעמד ביקש ממנו, בהיות שמגיעים אליו לפעמים שאלות בענייני קבלה, ואינו חפץ להתעסק בהם בעצמו מחמת רוב טרדותיו, לפיכך ביקש לשולחם אלינו. – ואכן מאז שלח אלי כמה פעמים מן השאלות שהובאו לפניו, וכשהיו כמה מן המקובלים עולים לפניו להציע את שאלותיהם בדברים המוקשים בקבלה הפנה אותם אל היכל ישיבתנו הקדושה, שם היו פותרים לפניהם את כל שאלותיהם בסייעתא דשמיא.

וכאן מקום עמדי לעורר בענין זה, שצריך כל הבא בשערי החכמה ללמוד תחילה היטב בספר 'סוד מרע ועשה טוב' שחיבר מרן הר"ק מוהרצ"ה זצוק"ל בעל ההילולא כהקדמה לספר 'עץ חיים', ושם מבאר היטב כיצד ניוגשים ללימוד זה, ומכין את האדם לכן כדי שתודרך נפשו בתורתו וטהרה את הנשמה הטהורה, ובה מקשר נשמת ישראל קודש אל רבינו האיר"ל, ואל התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי, זכותם תגן עלינו, עיין שם באורך ותרווה נחת.

הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב ז"ע היה מרבה תפילות ובקשות בביתו, על בניו וצאצאיו וזע קודש שיהיו קדושים וטהורים, נאים ומתוקנים, ששים ושמונים לעשות רצון קונם.

על דרך שנפסק במשנה ברורה (סי' מז ס"ק י) וז"ל: "ותמיד תהיה חפלת האב והאם שגורה בניהם, להתפלל על בניהם שיהיו לומדי תורה וצדיקים ובעלי מדות טובות, ויכוון מאוד בברכת אהבה רבה, ובברכת התורה בשעה שאומרים ונהיה אנחנו וצאצאנו, וכן כשאומר בובא לציון למען לא ניגע לריק ולא נלד לבלה" עכ"ל ה"ך.

היתה לו פינה מיוחדת בקרן זוית מסוימת בביתו, ששם היה נוהג לעמוד בתפלתו, בפרט בלילות המיוחדים לכן, והיה שופך שיהו לפני קונו ומוריד דמעות נחלה, כשנפשו הומה בבכייה רבה ומתפרקת על דודה בתפילה ותחנונים בלב נשבר על בניו וצאצאיו. וכשבדקו פעם מה יש בה באותה פינה שנעמד דוקא שם בתפלתו, מצאו שהיה מונח שם הארז עם התכריכים שהיך לעצמו ליום פקודה, ועל ידם היה מתפלל בלב נשבר, כמנהג כמה צדיקים בזה כידוע.

ואכן זכה לזרע קודש בניים ונכדים ונינים צדיקים קדושי עליונים, דורי דורות שהמשיכו את שושילתא דדהבא דא צדיקים מפורסמים אשר העניקו חמה בקומתם, והזריה אודם בעולם, וכל בית ישראל נהנים לאור תורתם וקדושתם.

הגני מספר כל זאת לפניכם, כדי שממנו ילמדו וכן יעשו, שלא יפסוק פינו מצלוחא מעומקא דליבא על הבנים והבנות הנכדים והנכדות שילכו בדרכי ישרים, ויעסקו בתורה הקדושה כראוי להם מתוך מידות טובות ומתוקנות. – כי בודונו וגו' דור עקבתא דמשיחא הוזהמא מלאה הארץ, וכוחות הטומאה והסתרא אחרא אורבים מכל צד רח"ל. הניסיונות והקשיים בגוף ובנפש שעומדים בפני הבנים והבנות בודונו כיום עולים ומתגברים לאין ערוך מהניסיונות שהיו בזמנו של הזידיטשבער. וצריכים הם ורואים הם בנינו ובנותינו להרבה תפילות ודמעות ורותות שיתחננו בעדם אבות ואימהות כדי שיוכלו להחזיק מעמד בגוף ובנפש בדרכי תורה ויראת שמים טהורה. ובודאי תקבל צלותו ובעותו דכל בית ישראל קדם אבהו ד' בשמיא, ונאמר אמן.

וכתו הגדולה תגן עלינו ועל כל ישראל!

מוקד הזמנות ספרים • של הגה"צ רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א קו הזמנות של מכון שבי 0733-22-76-09

י"ל ע"י קהילת יבתי בבית ד' | רח' ישעיהו 7 ירושלים טל: 05276-10455 078-3331109 | shivti1@gmail.com